

Svobodná Blata

Všude v Čechách slovo blata znamená bažiny, rašelinště. Svobodná (Zbudovská, Hlubocká) Blata jsou jiná. Historicky tady rašelinště také bývala, ale už ve středověku byl tento kraj mnohem zrašelen rybníky. Největší bažina beze stromů (bez dřev) byla zatopena stejnojmenným rybníkem, třetím největším rybníkem. I zde se tady větších i menších rybníků několik desítek. Středem Blat protéká potok, zvaný tady Soudný, protéká Zlivským rybníkem, Bezdrevem, u Bavorovic ústí do Vltavy. Krajina je to velmi plochá, takže při rozvodnění jsou pod vodou velké plochy luk a polí.

Svobodná Blata jsou historickým územím na bývalém hlubockém panství. Traduje se, že vždy patřila společně místním sedlákům, a sloužila jako společné pastviny pro koně, dobytek, velká hejna hus atd. Prý za panství Adama z Hradce byly nároky sedláků zpochybňovány a to vyvrcholilo vzpourou, vedenou Zbudovským rychtářem Jakubem Kubatou. Ten byl roku 1581 na Blatech popraven. Tato historie se stala legendou, i když je poměrně dost nejistá, pravděpodobně je v ní shrnuto více událostí, které se staly během několika staletí. Za Adama z Hradce šlo o spor o sirotčí peníze, spor o pastviny nastal asi o 200 let později. Ovšem ve Zbudově je dodnes č.3 Kubatův statek, u železniční zastávky stojí na místě Kubatovy popravy dva vysoké kameny a opodál novodobý pomník z roku 1904. O událostech na Blatech píše např. Karel Klostermann v románu Mlhy na Blatech a v povídce Dědova vina. Těžko rozhodnout, co je v jeho psaní historie a co legenda, on sám zažil až poslední dobu, kdy byla společná pastva zrušena a kolem roku 1880 Blata rozdělena mezi jednotlivé usedlosti. Karel Klostermann tento kraj navštěvoval, bydlíval ve Zlivi.

Historických blatských vsí bylo devět. Zjevně šlo o vsi, které měly pozemky v nivě Soudného potoka. Proto tam nepatří třeba Češňovice, které asi měly pozemky až u Bezdrevu. Starší názvy jsou podle Klostermanna.

[Hlavatec - Hlavatce](#) [Selce - Sedlec](#) [Zbudov](#) [Plástovice](#) [Pašice](#) [Pištín](#) [Nové Sedlo - Novosedly](#) [Prášlivá Lhota - Česká Lhota](#) [Mydlovary](#)

Co se týká architektury, ovlivněné Blaty, oblast takto vymezená je podstatně větší. Zahrnuje všechny blízké vesnice, na jihu šplhá na svahy Blanského lesa a objevuje se i za hřebenem kolem Nové Vsi. Přímo symbolem blatské architektury se dnes staly Holašovice, ovšem tam se jedná o jinou oblast, Blaty pouze silně ovlivněnou. Holašovice jsou na kopci a je odtud přehled po celých Blatech.

Dnešním centrem Blat podle zachovalosti statků jsou asi Plástovice a Zbudov. Blata sama jsou dnes změněna převážně na pole a louky. Ovšem na podzim po sklizni je možno jako dřív chodit přímo mezi jednotlivými vesnicemi, pořád se na loukách pasou stáda srnek, na jaře obrovská hejna divokých hus, spousta racků, čápů, volavek a všeho, co žije v blízkosti vody.

Blata protíná císařská silnice, dnes E49 z Budějovic přes Vodňany na Strakonice. Severním okrajem vede železniční trať 190 na Plzeň. Tato trať vlastně od Blat oddělila Mydlovary, které byly historickou Blatskou vsí. Ale jsou položeny výše, takže do Blat spadaly asi katastrofem.

U Mydlovar bylo objeveno ložisko nekvalitního lignitu. To znamenalo nejdřív otevření povrchového dolu, potom stavbu elektrárny, potom parovod, který se dnes tiše rozpadá mezi poli a rybníky, a pak stavbu úpravny uranu MAPE, která využila vytěžený důl jako odkaliště. Tak se z tohoto okraje Blat stala strašná oblast, plná komínů, potrubí, plotů a plechových ohrad. Teď se to všechno rozpadá, ale bohužel odkališť se jen tak nezbavíme.

©Miroslav Pikous, selske.baroko@seznam.cz